

Jornades de Foment de la Investigació

**AUTOEFICÀCIA
I SATISFACCIÓ
LABORAL DELS
TITULATS DE LA
UJI I LA SEUA
RELACIÓ AMB LES
EXPERIÈNCIES
DURANT ELS
ESTUDIS**

Autors

Joan Raül BURRIEL.

Maria Isabel BEAS.

RESUM

L'objectiu d'aquest estudi és explorar de l'autoeficàcia i la satisfacció laboral amb l'ocupació dels titulats de la Universitat Jaume I de les promocions de 1998, 1999 i 2000, relacionant aquests èxits laborals amb variables acadèmiques com el número d'hores invertides en activitats acadèmiques (assistència a classe, tutories, estudi) i no acadèmiques (altres estudis, treball, treball estival, tasques domèstiques i familiars, activitats d'estudi a l'estiu), les competències genèriques segons el model Tuning (competències interpersonals, sistèmiques i instrumentals) i els facilitadors per a trobar un ocupació.

La mostra està composta per 779 titulats de 20 titulacions diferents de la Universitat Jaume I

Es realitza una anàlisi psicomètrica de les escales i s'estudia la correlació entre les variables.

Els resultats assenyalen que l'autoeficàcia i la satisfacció laboral estan relacionades tant amb experiències com amb percepcions viscudes durant els estudis universitaris. Es discuteixen les implicacions i limitacions d'aquest estudi, i les línies futures d'investigació.

Aquest estudi s'emmarca dins de les activitats de l'Observatori Professional de l'OCIE, (Vic. de Cooperació Internacional i Solidaritat) finançat per la UJI i el pla nacional d'avaluació de qualitat de les universitats.

INTRODUCCIÓ

Segons l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQ) (Rodríguez, 2003, 16-17) els principals indicadors de transició al treball són la velocitat del trànsit (la durada del procés), les característiques de la trajectòria laboral (mobilitat, atur.) i la qualitat de la inserció aconseguida. Respecte a aquest últim indicador, s'inclouen les següents dimensions: condicions laborals (estabilitat i ingressos), qualificació de l'ocupació (complexitat, autonomia, especialització) i la percepció subjectiva (satisfacció de la persona i assoliment d'expectatives entorn al rol professional). És des d'aquesta perspectiva que hem optat per seleccionar com indicadors d'èxit d'inserció laboral, en referència a la percepció subjectiva, l'autoeficàcia i la satisfacció laboral; i com a indicadors objectius, la velocitat del trànsit (temps en trobar la primera ocupació) i les característiques del procés de recerca (intensitat del mateix).

Per una altra banda, el projecte Tuning defineix les competències des d'un enfocament integrat (González, J. i Wagenaar, R.; 2003, 79), representant una combinació d'atributs respecte al coneixement i les seues aplicacions, aptituds, destreses i responsabilitats, els quals descriuen el nivell o grau de suficiència amb que una persona és capaç de desenvolupar-les. Les competències inclouen conèixer i comprendre (saber), aplicar aquests coneixements a la pràctica (saber fer) i fer-ho adaptant-se al context sociolaboral del que es forma part (saber estar) (González, J. i Wagenaar, R.; 2003, 80).

Des de el projecte Tuning es tractà d'identificar atributs compartits que puguin generar-se en qualsevol titulació i que són considerats significatius per a l'acompliment laboral per certs grups socials (graduats i empleadors), als quals denominà "competències genèriques". Aquestes han sigut organitzades en tres categories (González, J. i Wagenaar, R.; 2003, 81-82): competències instrumentals, (tenen funció instrumental, inclouen habilitats cognoscitives, metodològiques, destreses tecnològiques i lingüístiques), interpersonals (faciliten els processos d'interacció social i cooperació) i sistèmiques (destreses i habilitats que es refereixen a la capacitat de concebre els sistemes com un tot, i requereixen com a base l'adquisició prèvia de competències instrumentals i interpersonals).

El conjunt d'activitats que el titulat desenvolupa durant la seua etapa formativa en la institució universitària, està considerat com un element molt important en la configuració de la trajectòria vital i professional futura (IVIE, 2001, 22). En aquest apartat s'inclouen variables molt diverses com els estudis cursats, l'assistència a classe i a tutories, a més de la realització d'altres activitats acadèmiques i extraacadèmiques rellevants, com les estades en pràctiques a empreses o a l'estranger. També es sol incloure ací la valoració que el propi graduat fa de les competències adquirides durant els estudis.

A partir de la revisió d'aquestes qüestions, ens plantejem l'objectiu d'explorar les relacions entre variables indicadores d'èxit de la inserció laboral de les titulades i titulats UJI (autoeficàcia i satisfacció laboral) amb variables i indicadors de les activitats dutes a terme durant els estudis en la UJI

METODOLOGIA

Mostra i procediment

Es va enquestar a 779 titulats i titulades de 20 titulacions de la Universitat Jaume I, de les promocions de 1998, 1999 i 2000. La mostra està formada per un 65% de dones i un 35% d'homes, sent la seua mitjana d'edat de 25 anys.

El qüestionari es va remetre per correu postal i a més es va fer un reforç telefònic per a maximitzar la taxa de resposta.

Per a un nivell de confiança del 95,5% i $p = q = 0,5$ el error real es de $\pm 3,08$ per al conjunt de la mostra i en el supòsit de mostratge aleatori simple.

Variables

Variables que fan referència a les activitats durant els estudis

Activitats acadèmiques: Llista de les activitats acadèmiques rellevants que els estudiants de la UJI podien desenvolupar durant els estudis. La resposta es recull en hores setmanals.

Activitats no acadèmiques: Llista de les activitats no acadèmiques rellevants que els estudiants de la UJI podien desenvolupar durant els estudis. La resposta es recull en hores setmanals.

Competències: Inclou les 19 competències del projecte Tuning valorades com a més importants (Instrumentals: 6 ítems; Interpersonals: 3 ítems; i sistèmiques: 8 ítems). La resposta es recull mitjançant una escala Likert de 5 punts, des de 0 (Gens) fins a 4 (Molt).

Variables que fan referència al procés de recerca d'ocupació

Intensitat de la recerca de la primera ocupació: Nombre de Tècniques de Recerca d'Ocupació diferents posades en marxa pel titulat/ada per a trobar la seua primera ocupació.

Temps en trobar la primera ocupació: Temps transcorregut des de que es van finalitzar els estudis fins a trobar la primera ocupació. La resposta es recull en mesos.

Facilitadors de la inserció laboral en la primera ocupació: Pretén valorar com determinats aspectes són percebuts pels titulats/ades com a facilitadors en el procés de recerca d'ocupació. Escala composta

per 16 ítems. La resposta es recull mitjançant una escala Likert de 5 punts, des de 0 (Gens important) fins a 4 (Molt important).

Variables que fan referència a l'ocupació actual

Autoeficàcia laboral: Escala elaborada per WONT-Prevenció Psicosocial, composta per 5 ítems. La resposta es recull mitjançant una escala Likert de 5 punts, des de 0 (Mai) fins a 4 (Sempre).

Satisfacció laboral: Escala elaborada per WONT-Prevenció Psicosocial, composta per 4 ítems. La resposta es recull mitjançant una escala Likert de 5 punts, des de 0 (Gens satisfet) fins a 4 (Molt satisfet).

Anàlisi de les dades

Per a analitzar les dades recollides, s'ha realitzat una anàlisi descriptiva de les variables (mitjanes i desviacions típiques). També s'han dut a terme anàlisis factorials, tant de tipus exploratori (en el cas dels facilitadors per a la recerca d'ocupació) com de tipus confirmatori (en el cas de les escales d'altres autors). S'ha calculat l'alfa de Cronbach en les escales que presentaven subescales o dimensions. Finalment, s'ha calculat la matriu de correlacions per a totes les variables per a explorar les possibles relacions entre elles. Per a efectuar l'anàlisi de les dades s'ha utilitzat el programa informàtic SPSS (versió 11.5).

RESULTATS

En la següent taula mostrem tant els descriptius (rang de la variable, mitjana i desviació típica) com les correlacions del total de les variables incloses en aquest treball. Les correlacions que són significatives al nivell 0,05 (bilateral) i al nivell 0,01 (bilateral) apareixen marcades amb un asterisc o dos, respectivament.

Taula 1. Descriptius i Matriu de Correlacions.

	RANG	MITJANA	DESV TIP	AC.N.AC	C.SIS	C.INST	C.INT	FAC.AC	FAC.ID	FAC.INT	FAC.EXP	FAC.EXT	INTENS	TEMPS	AUTOEF	SAT.LAB
AC.AC	1.33-33.33 h. setmanals	13.37	4.72	.095*	.078*	.050	.070	.051	.044	-.014	.006	.000	.026	-.036	.028	-.010
AC.N.AC	0 - 50 h. setmanals	6.89	6.15		.090*	.090*	.055	.023	.017	.041	.093	.073	-.015	-.023	.064	-.029
C.SIS	0-4	2.60	.74			.671**	.642**	.058	.065	.081	.036	.043	-.062	-.027	.332**	.144**
C.INST	0-4	2.69	.63				.647**	.003	.115*	.028	-.048	.045	.000	-.054	.212**	.115**
C.INT	0-4	2.52	.73					.073	-.002	.056	.068	.058	-.014	-.099	.200**	.095*
FAC.AC	0-4	1.90	1.06						.319**	.170**	.438**	.074	-.147**	-.116*	.039	.134**
FAC.ID	0-4	1.36	1.13							.237**	.316**	.105*	-.107*	-.035	.038	.021
FAC.IN	0-4	1.90	1.01								.296**	.264**	.184**	.097*	.061	.094
FAC.EXP	0-4	1.11	1.00									.196**	-.028	-.072	-.012	-.009
FAC.EXT	0-4	1.61	1.00										.069	-.063	-.011	-.020
INTENS	0 - 14 TRO	2.74	2.28											.067	-.020	-.085*
TEMPS	0 - 52 mesos	6.55	8.34												-.031	.089*
AUTOEF	0-4	3.13	.59													.204**
SAT.LAB	0-4	2.82	.77													.

En la següent taula mostrem el resultat del anàlisi factorial confirmatori per a l'escala de competències. També apareix tant l'alfa de cadascuna de les dimensions com el percentatge total de varianza explicada.

Taula 2. Factorial competències.

ÍTEM	FACTOR1 (Sistèmiques)	FACTOR2 (Instrumentals)	FACTOR3 (Interpersonals)
13	.424		
14	.530		
15	.503		
16	.696		
17	.789		
18	.762		
19	.766		
1		.790	
2		.769	
3		.788	
4		.390	
6		.487	
7		.432	
8		.445	
12		.452	
5			.446
9			.744
10			.655
11			.791
α	.86	.83	.75
Total de varianza explicada			57,70

Finalment, en la tercera taula mostrem els resultats de l'anàlisi factorial exploratori realitzat per a l'escala de facilitadors. En la mateixa taula també mostrem els valors de la fiabilitat (alfa) i el total de la varianza explicada per l'escala.

Taula 3. Factorial facilitadors.

ÍTEM	FACTOR1 (Acadèmics)	FACTOR2 (Extranger)	FACTOR3 (Interns)	FACTOR4 (Pre-professional)	FACTOR5 (Externs)
1	.796				
2	.815				
3	.648				
4	.695				
8		.870			
9		.829			
10		.440			
13			.828		
14			.823		
15			.547		
5				.418	
6				.820	
7				.527	
11					.568
12					.658
16					.689
α	.77	.69	.64	.49	.39
Total de varianza explicada					57,86

Per a les escales de autoeficàcia laboral i de satisfacció laboral s'ha comprovat que no existeixen components factorials, o siga que són una única dimensió. En el cas de la autoeficàcia laboral s'ha trobat un valor de $\alpha = 0,86$ mentre que per a l'escala de satisfacció laboral el valor és $\alpha = 0,76$.

DISCUSSIÓ

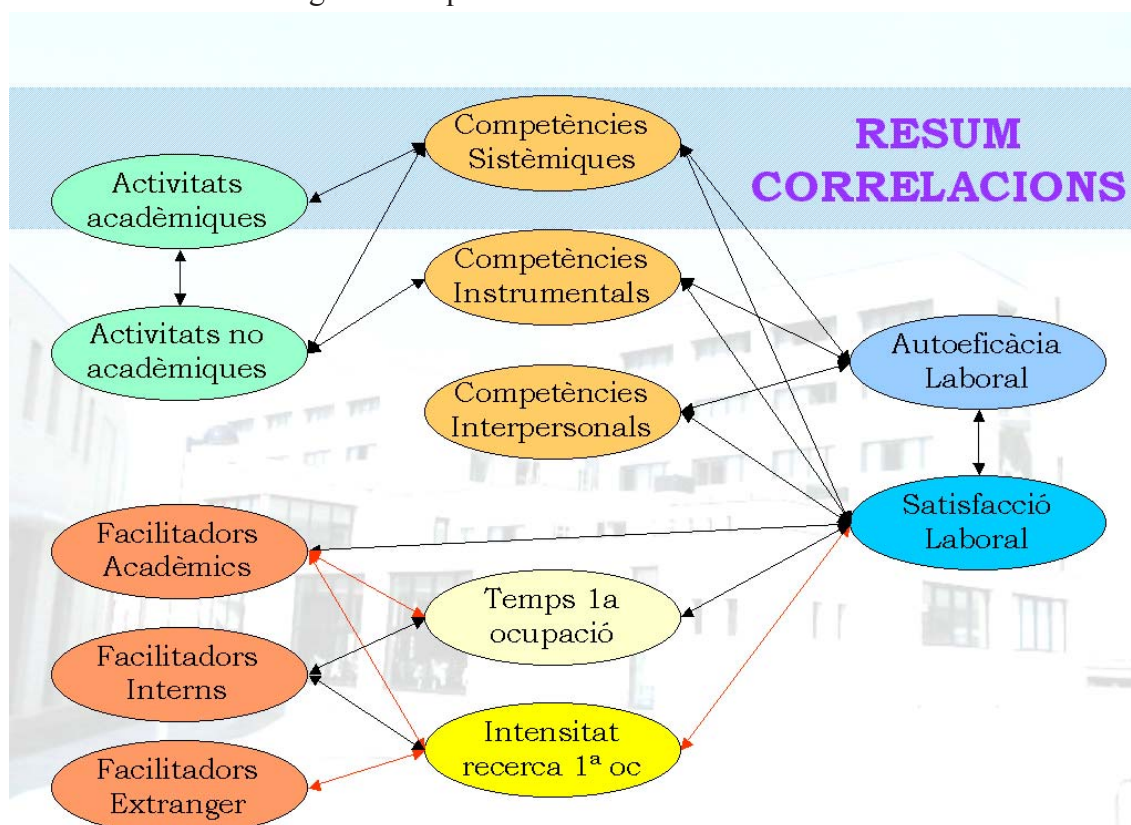
En quant a l'escala de competències, l'anàlisi factorial confirmatori va en la línia dels resultats esperats, donat que es confirmen les mateixes dimensions que en el projecte Tuning. Els valors de fiabilitat de les subescales també són bons. La quantitat de variança explicada per aquesta escala és un valor mig/alt.

En el cas del facilitadors, apareixen 5 factors. Els primers tres factors (Facilitadors acadèmics, relacionats amb estades a l'estranger i interns) presenten una fiabilitat mitjana/alta. Per l'altra banda, els altres dos factors (facilitadors preprofessionals i externs) presenten una fiabilitat més baixa. El valor de la variança explicada per aquesta escala és més bé mig/alt.

Per acabar aquest repàs a les característiques psicomètriques de les escales, cal dir que la fiabilitat de l'escala d'autoeficàcia laboral i de l'escala de satisfacció laboral és mitjana/alta.

En la figura següent volem mostrar sintèticament com s'estableixen les relacions entre variables a partir de les correlacions trobades.

Figura 1. Esquema resum de les correlacions.

Les línies negres mostren correlacions positives. Les roges, negatives.

S'aprecia una relació entre competències i indicadors d'èxit laboral. Les Competències Sistèmiques estan relacionades amb les activitats acadèmiques i amb les no acadèmiques. Les Competències Instrumentals només amb les activitats no acadèmiques. Finalment, les C. interpersonals no estan relacionades amb cap d'aquests indicadors.

Respecte als facilitadors de la inserció laboral, els titulats que tarden més temps en trobar la seua primera ocupació valoren en menor mesura els Facilitadors Acadèmics i més els Facilitadors Interns (Per exemple, en el temps en trobar treball no ha estat tant important el seu expedient acadèmic, si no el seu esforç personal). Els titulats que usen més Tècniques de Recerca d'Ocupació (TRO) distintes valoren en menor mesura els Facilitadors Acadèmics i els Facilitadors relacionats amb estades al'Estranger, mentre que valoren més els Facilitadors Interns. Aquest titulats, els que fan major ús de TRO, mostren menys satisfacció laboral.

Els nostres resultats apunten a una relació entre la major intensitat de recerca d'ocupació amb la major satisfacció laboral en el treball actual. Al temps, també els que han buscat treball durant més temps estan més satisfets laboralment.

REFERÈNCIES

- GONZÁLEZ, J. I WAGENAAR, R. (Eds.). (2003). Tuning Educational Structures in Europe. Bilbao: Universidad de Deusto. pp. 79-82. http://www.relint.deusto.es/TUNINGProject/spanish/doc_fase1/Tuning%20Educational.pdf (retrieved 21/07/2004).
- IVIE (2001). La inserción laboral de los titulados en la Universitat Jaume I. València: IVIE. pp. 22.
- RODRÍGUEZ, S. (dir.). (2003) Evaluació superior i treball a Catalunya. Estudi de la inserció laboral dels graduats de les universitats públiques catalanes. Barcelona: AQ. pp. 16-17.

ANNEX

Traduïdes del castellà (en el qüestionari original).

Activitats acadèmiques

- Assistència a classe
- Assistència a tutories
- Altres activitats d'estudi relacionades amb la titulació (Estudiar en casa, en la biblioteca, etc.).
- Altres. (Alguna altra activitat acadèmica que considereu rellevant).

Activitats no acadèmiques

- Altres estudis addicionals. (Acadèmies de idiomes, Informàtica, etc.).
- Treball. (No inclou les pràctiques en empreses incloses en el pla d'estudis).
- Treball de temporada d'estiu.
- Tasques de la llar i cura de fills/familiars.

- En estiu, assistència a acadèmies, cursos d'estiu o estudiant per compte propi.
- Altres. (Alguna altra activitat que considereu rellevant).

Competències instrumentals

- Capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Resolució de problemes.
- Habilitats de gestió de la informació (habilitat per a buscar i analitzar informació provinent de fonts diverses).
- Habilitats interpersonals.
- Planificació i gestió del temps.
- Comunicació oral i escrita en la pròpia llengua.
- Habilitats bàsiques de maneig de l'ordinador.
- Presa de decisions.

Competències interpersonals

- Treball en equip.
- Capacitat crítica i autocrítica.
- Capacitat de treballar en un equip interdisciplinari.

Competències sistèmiques

- Capacitat d'aprendre.
- Capacitat d'aplicar els coneixements en la pràctica.
- Capacitat per a adaptar-se a noves situacions.
- Preocupació per la qualitat.
- Habilitat per a treballar de forma autònoma.
- Motivació d'èxit.
- Capacitat per a generar noves idees (creativitat).
- Iniciativa i esperit emprenedor.

Facilitadors de la inserció laboral

- Tindre una titulació universitària.
- Tindre la meua titulació específica.
- Haver estudiat en la Universitat Jaume I.
- L'expedient acadèmic.
- Màsters, cursos de postgrau o una altra formació complementària.
- L'experiència laboral o professional prèvia.
- Les pràctiques en empreses realitzades al llarg de la carrera.
- Les estades d'estudis o experiència en l'estranger.
- El coneixement d'idiomes.
- El coneixement d'informàtica.
- Tindre contactes personals.
- El cicle de l'economia.

Autoeficàcia i satisfacció laboral dels titulats de la UJI i la seua relació amb les experiències durant els estudis

- Tindre iniciativa i assumir riscos.
- El meu esforç.
- El coneixement de les tècniques de recerca d'ocupació.
- La sort.

Autoeficàcia laboral

- Em sent capaç de realitzar bé el meu treball encara que haja de resoldre problemes difícils.
- Em sent capaç de realitzar bé el meu treball encara que apareguen situacions inesperades.
- Em sent capaç de realitzar bé el meu treball encara que trobe molts obstacles.
- Em sent capaç de realitzar bé el meu treball encara que dedique molt de temps i energia.
- Em sent capaç de realitzar bé el meu treball encara que haja d'estar al dia en els avanços continus.

Satisfacció laboral

- Com de satisfet/a està amb les tasques que realitza en el seu lloc de treball?
- Com de satisfet/a està amb els seus companys i/o grup de treball?
- Com de satisfet/a està amb la seua empresa?
- Com de satisfet/a està amb el sou o pagament que rep pel treball que fa?